

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs II. Vtrum Angelus quando mouetur ab extremo in extremum
transeat per medium artic. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

tionis, alioquin, vel vtrumque instans esset vnum & idem, & tunc in eodem instanti esset mutatio illa, cum sit primum esse illius, & non esset, cum sit vltimum non esse eiusdem, quod aperte implicat contradictionem: vel essent diuersa instantia, & tunc, vel inter illa mediaret tempus, vel non. Si das hoc secundum, instans erit immediatum instanti, quod nulla ratione esse potest. Si vero des primum, tunc vel tempus, quod mediaret, esset tempus, in quo ea mutatio existeret, vel in quo non existeret. Si in quo existeret, ergo instans datum non erat primum esse, quandoquidem prius fuisset in tempore illo intermedio, quod antecedit tale instans. Si in quo non existeret, ergo instans datum non erat vltimum non esse, quia post illud, adhuc non esset in tempore interiecto.

Cur corpus non possit eodem modo mutari.

Obserua etiam, non quemadmodum Angelus à loco diuisibili, in quo est, potest mutari in instanti in locum diuisibilem æqualem immediatum, sic etiam corpus posse in instanti mutari. Ratio est, quia cum substantia Angeli sit indiuisibilis, potest deferre in instanti locum, in quo est, & similiter potest in instanti se collocare in toto spacio diuisibili immediato, corpus verò, cum sit res diuisibilis & extensa habens partem extra partem, nec in instanti potest secundum se totum deferre totum locum, in quo est, nec subintrare in instanti totum æqualem locum immediatum, eò quod prius medietas prima mobilis transire debeat lineam primam loci immediati, quàm secunda medietas eam pertranseat. Quò fit, vt nullius corporis esse possit naturaliter mutatio à loco in locum instantanea, sed omnis necessitatio esse debeat verus motus continuus.

ARTICVLVS II.

Virum Angelus quando mouetur ab extremo in extremum transeat per medium.

ONVENIUNT omnes, Angelum posse, si velit, transire motu continuo ab extremo in extremum per medium. Inter terminum autem à quo, & terminum ad quem spacij, per quod mouetur mobile motu continuo, probat D. Thomas dari infinita loca intermedia, quod intelligendum est de locis communicantibus. Si enim mobile vnus palmi, occupans spacium æqualis quantitate, moueri debeat per digitum ultra tale spacium, prius prima superficies eius perueniat ad dimidium digiti, quàm ad finem, & tunc mobile erit in distincto loco ab eo, in quo antea erat: rursus prius perueniat ad dimidium dimidij remanentis, quàm ad finem, & tunc etiam erit in alio distincto loco, & ita in infinitum. Quò fit, vt inter quæcumque duo loca, semper medient infinita, in quibus prius est mobile, quod mouetur motu continuo, quàm perueniat ad vltimum terminum, ad quem eius motus. Hæc nota sunt ex libris Physicorum, & hic repetita, vt intelligatur, quæ D. Thomas docet in contextu huius articuli.

Qua ratione dicitur immutatione locali successiua infinita loca intermedia inter terminum à quo & ad quem.

Potissimum dubium in hoc articulo est, vtrum Angelus per suas vires naturales transire possit ab extremo in extremum non pertransito medio. Dixi, per suas vires naturales: quoniam dubitandum non est diuina potentia id fieri posse, quandoquidem Christus, quotidie perducit suum corpus ad hostias quæ consecrantur, efficitque illud ibi præfens non transeundo per medium, tametsi non deferat in caelo locum, in quo ante erat, quod est per acci-

dens, si autem diuina potentia id fit in corpore, maiori cum ratione fieri poterit in spiritu.

Diuus Thomas hoc loco, & cum eo multi alij affirmant Angelum suis viribus naturalibus transire posse ab extremo in extremum non transeundo per medium, vt à caelo in terram, quin pertranseat per loca intermedia. Ac sanè, si vera essent D. Thomæ sectatorumque illius fundamenta, quæ art. 1. questionis præcedentis explicauimus, ita proculdubio dicendum foret, fundamenta namque eorum hæc sunt, Angelum solum esse in loco per applicationem suæ virtutis ad locum. Illumque eo ipso, quod omnino subtrahat suum influxum ab omni loco (quod optime potest facere) nusquam esse, manerique indistantem negatiuè à quocumque loco. Præterea id esse satis, vt immediatè immediatione suppositi agat in quemcumque locum, eò quod inter eum, & quemcumque locum sit sufficiens ordo actiui ad passiuum, qui vnà cum indistantia negatiuè, sufficit vt immediatè immediatione suppositi agat, vbi liberit, ac proinde sit in loco. Quæ fundamenta, si vera essent, notissimum esset Angelum existentem in caelo posse in quocumque instanti desinere esse in caelo per primum non esse, & esse simul in terra per primum sui esse in ea, non transeundo per medium. Etenim ex ipso quòd pro suo arbitratu subtraheret suum influxum à caelo, desineret existere in eo per primum non esse ibi, & cum eo ipso maneat indistantem negatiuè à terra, possitque immediatè agere in eam, poterit in illo eodem instanti in eam influere, non influendo in loca intermedia, atque adeò poterit in eodem instanti incipere esse in ea per primum sui esse, non transeundo per loca intermedia.

Confirmant hanc sententiam. Quoniam sicut anima nostra, quæ spiritualis est, potest cogitare nunc de vrbe Olyssipone, & immediatè de vrbe Roma, non cogitando prius de locis intermediis, sed transferendo immediatè cogitationem ab vrbe Olyssipone in urbem Romam: ita Angelus spiritualis poterit transferre immediatè suam substantiam ab vrbe Olyssipone in urbem Romam, non transferendo eam per loca intermedia.

Contraria tamen sententia est nobis amplectenda cum Alexandro Alensi p. 2. q. 3. memb. 2. D. Bonauentura in 1. dist. 37. par. 2. artic. 2. q. 2. Richardo ibid. artic. 3. q. 2. Scoto in 2. d. 2. q. vlt. Gabriele ibid. quaest. 3. Gregor. dist. 6. q. 3. Henrico quodlib. 1. q. 7. & cum plerisque aliis. Videlicet Angelum non posse transire ab vno loco in alium distantem nisi transeundo, collocandòque prius suam substantiam in locis intermediis, id quod sequitur aperte ex fundamentis, quæ ostendimus quaest. præcedente art. 1. longè diuersis ab iis, vnde D. Thomas sectatorisque illius suam eliciunt sententiam. Videlicet Angelum non esse in loco per applicationem suæ virtutis ad locum. Angelum item non posse existere nullibi, sed, si in rerum natura existat, necessitatio debere esse in aliqua parte spacij, quòd à centro vniuersi circumquaque in infinitum protenditur. Præterea indistantiam negatiuam ab aliquo loco non esse sufficientem conditionem, vt Angelus in illum agat immediatè immediatione suppositi, sed necessitatem ad id esse præsentiam, seu coniunctionem cum loco: quæ actionem natura saltem antecedit.

Quòd ex his fundamentis nostra sententia aperte sequatur, facile patet. Etenim si Angelus, dum in rerum natura existit, semper alicubi collocatam habet suam substantiam, sanè sicut non potest immediatè immediatione suppositi, transmittere suam actionem in locum distantem, vt quaest. 8. artic. 1. ostendi

ostendimus : sic etiam transmittere non potest immediate suam substantiam in locum distantem, sed necessario deferre eam debet per medium. Confirmatur, quoniam sicut corpus, eo quod perpetuo sit alicubi, viribus naturae, transferri non potest a loco in locum, nisi per medium: ita cum substantia Angeli sit etiam perpetuo alicubi, migrare non poterit naturaliter a loco in locum distantem, nisi per medium. Adde, quod transitus ille Thomistarum statim sese menti offert tamquam intelligibilis & incredibilis, ideoque non tam incumbit nobis eum esse impossibilem ostendere, quam Thomistis incumbat probare eum esse per naturae vires possibilem: Antequam enim firmissimam adducant rationem, quae intellectum conuincat, standum est sententiae, quae idem de Angelis, quod de ceteris rebus ea in parte affirmat, nec adhaerendum est contrariae, quam intellectus tamquam naturae lumini repugnantem statim respuit.

Id verò quod adducunt de cogitatione, quae migrare potest ab extremo ad extremum, non per medium, friuolum est profectò, idque D. Thomas in responsione ad secundum optime dissoluit: translatio namque cogitationis non est quasi ipsa mutet locum, nec dicitur translatio nisi per metaphoram. Quia enim intellectus vititur specie rei absentis, quae in se habet, cogitat de re absente, neque fertur in illam nisi tamquam in rem cognitam, quae a cogitante, & cogitatione ipsa, loco distare potest.

ARTICVLVS III.

Vtrum motus Angeli sit in instanti.

PRÆTERMISSA opinione D. Thomae hoc loco, quam Caietanus hic, Ferrariensis 3. contra gentes, cap. 102. & Capreolus in 2. dist. 6. q. 1. ad argumenta contra quartam conclusionem defendere, ac exponere conatur, sit 1. conclusio. Angelus ab vna sphaera in aliam proximam mutari potest in instanti, ita videlicet vt Angelus in toto tempore quod antecedit tale instanti, fuerit in termino a quo, in eo verò instanti sit in termino ad quem, ac mutetur per primum esse in eo termino ad quem, quod simul sit primum non esse in termino a quo: non secus ac substantia generatur in instanti, quod simul est primum esse materiae sub forma geniti, & primum non esse eiusdem materiae sub forma corrupti. Conclusio haec manifesta est ex iis, quae diximus artic. 1. eamque confirmant multa argumenta Gregorij in 2. dist. 6. q. 3. artic. 1. quae sanè non satis soluit Capreolus loco citato, breuitati tamen consulens prudens ea omittit.

Contrarium huius conclusionis affirmat D. Thomas hoc loco, ductus ea ratione: Quia, inquit, fieri nequit, vt mobile aliquod sit sub aliqua forma toto aliquo tempore, & in instanti terminante illud tempus mutetur, ita vt instanti illud sit primum illius mobilis sub forma, ad quam mutatur, & primum non esse eiusdem sub forma a qua mutatur. Nisi, inquit, quando mutatio est terminus motus praecedentis, quo pacto generatio substantialis terminat alterationem praecedentem, & illuminatio motum localem, quo corpus lucidum appropinquat medio ab ipso illuminando: unde cum transitus Angeli de loco ad locum non sit terminus alicuius motus praecedentis, fieri nequit vt Angelus transeat de termino a quo ad terminum ad quem, per primum non esse in termino a quo, quod simul sit primum esse in termino ad quem, sed necessario mutabitur per vltimum esse in termino a quo, & primum esse in termino ad quem: quae

A instantia, cum esse non possint vnus & idem instans, alioquin Angelus simul esset sub vtroque termino, consequens est vt sint aliud instans, non quidem temporis nostri, sed temporis discreti Angelorum, quod ex multis instantibus coalescit, vt quaest. 10. artic. 5. explicatum est. Ex quibus constat Angelum non transire de loco ad locum in instanti, sed in tempore discreto.

Reddit verò D. Thomas rationem, quare mobile esse non possit toto aliquo tempore sub forma aliqua, & in instanti terminante mutari: ac primo non esse sub illa, quando ea mutatio non est terminus alicuius motus praecedentis: Quia, inquit, de ratione quietis est, vt mobile non aliter se habeat nunc quam prius, & idcirco in quolibet instanti temporis mensurantis quietem, tam videlicet in primo & vltimo terminantibus illud tempus, quam in intermediis, mobile, quod quiescit, debet se habere eodem modo: de ratione vero motus est vt mobile in toto tempore mensurante motum se habeat aliter ac aliter. Atque ea de causa, inquit, quando mutatio est terminus motus praecedentis potest esse instantanea, idque quod per eam mutatur, potest simul per primum non esse desinere esse sub termino a quo, & per primum esse incipere esse sub termino ad quem: at vero quando mutatio non est terminus motus praecedentis, quia in toto tempore praecedente mobile quiescit sub termino a quo, debet etiam in instanti, quo id tempus terminatur, esse in eadem dispositione sub termino a quo, ac proinde esse nequit in eo instanti mutatio momentanea, qua mobile simul primo non sit in termino a quo, & primo sit in termino ad quem.

Potest haec sententia Diui Thomae confirmari primo. Quoniam, vt in libris Physicorum ostendimus, motus localis incipit per vltimum non esse: ergo non potest esse in instanti, quandoquidem id quod solum existit in instanti, incipit per primum sui esse.

Secundo, quia in motu locali, ante quodlibet mutatum esse, praecedat moueri, vt probat Aristot. 6. Physicorum, semperque, quod mutatum est localiter, prius mutabatur, ergo mutatio localis non potest esse in instanti, alioquin simul mobile mutaretur, & esset mutatum, dareturque primum mutatum esse, ante quod non praecederet moueri.

Ad haec non est difficilis responsio. In primis fundamentum illud D. Thomae, quiescens toto aliquo tempore, debet eodem modo se habere, & in tempore, quo ita quiescit, & in instantibus terminantibus id tempus, non est necessarium. Etenim sicut motus potest esse in toto aliquo tempore, & tamen non est in instantibus terminantibus, eo quod in altero incipiat per vltimum sui non esse, & idcirco in eo non sit, in altero verò desinat per primum sui non esse, atque adeò nec in eo sit: sic etiam potest aliquid quiescere toto aliquo tempore, & non in instanti terminante, mutarique in illo mutatione instantanea: vt enim quiescere dicatur toto aliquo tempore, satis est, si in qualibet illius parte proportionali quiescat, habeatque se eodem modo, nec est necesse, vt quiescat, habeatque se eodem modo in instanti terminante: neque enim instans illud pars est quantitatis illius temporis, vt, quia in illo non quiescit, sequatur non quiesuisse in toto tempore. Adde, Aristotelem 6. Physicorum, cap. 3. textu 30. affirmare, quiescem non esse in instanti: eo quod cum quies sit privatio motus, solum sit in ea mensura, in qua potest esse motus: & ob id sicut motus non potest esse in instanti, ita neque quies. In instanti ergo, quod quietem diuidit ad motu, neque est quies, neque motus, sed si tale instans sit, in quo incipit motus & definit quies, erit primum non esse quietis, &

vltimum

Solutio argumenti pro opinione Diui Thomae.

Angelus ab vna sphaera in aliam proximam mutari potest in instanti.

Contrarium asserit, probatque D. Thomas.

D. Thomae sententia confirmatur primo.

Secundò.

Ad primam confirmationem.